

ತಳವರ್ಗದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ರತಾಚರಣೆಯ ಮಹತ್ವ

ಡಾ.ರಾಶಿ ಎಂ.ಆರ್.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಶ್ರೀ ಡಿ.ದೇವರಾಜ ಅರಸು ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಹುಣಸೂರು.

Abstract:

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಅವಸ್ಥಾಭೇದಗಳು ಉಂಟಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡ, ಹಳಗನ್ನಡ, ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ, ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ. ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭಾಷಿಕವಾಗಿ ಹೊಸಯುಗವೇ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿತು. ಅಲ್ಲದೇ ಹೆಚ್ಚು ಗದ್ಯವೂ ಅಲ್ಲದ, ಪದ್ಯವೂ ಅಲ್ಲದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಚನಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡವು. 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು/ಶರಣೆಯರು ವೃತ್ತಿ, ಜಾತಿ, ಮಹಿಳೆ-ಪುರುಷ, ಮೇಲು, ಕೀಳು ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಳವರ್ಗದ ಶಿವಶರಣೆಯರ ಜೀವನಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಅವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ರತ ನಿಷ್ಠೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

Keywords: ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ, 12 ನೇ ಶತಮಾನ, ಶಿವಶರಣೆಯರು, ತಳವರ್ಗದ ಶರಣೆಯರು, ವ್ರತನಿಷ್ಠೆ.

ಪೀಠಿಕೆ

ವಚನ ಎಂದರೆ ಮಾತು ಎಂದರ್ಥ. ವಚನ ಎಂಬ 'ಶಬ್ದ' 'ಭಾಷೆ', 'ಪ್ರಮಾಣ' ಎನ್ನುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥದಿಂದ ಹಿಡಿದು 'ಗದ್ಯಗೀತ' ಎಂಬ ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕಾಲ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ಬಲ್ಲವರು ಮತ್ತು ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಯದೇ ಇದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಬಂದರು. 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು/ಶರಣೆಯರು ವೃತ್ತಿ, ಜಾತಿ, ಮಹಿಳೆ-ಪುರುಷ, ಮೇಲು, ಕೀಳು ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ವಚನಕಾರರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ ಎಂದರೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ ಹೀಗೆ ಆರಂಭಿಸುವರೆ ವಿನಹ ಸೂಳೆ ಸಂಕವ್ವೆ, ದಸರಯ್ಯಗಳ ಪುಣ್ಯಶ್ರೀ ವೀರಮ್ಮ, ಕದಿರ ಕಾಯಕದ ಕಾಳವ್ವೆ, ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮಮ್ಮ ಇನ್ನು

ಮುಂತದವರಿಂದ ಗುರುತಿಸುವುದು ಅಪರೂಪವೇ ಸರಿ. ಮಹಿಳಾ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಗೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನ. ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ, ನಾಗಾಂಬಿಕೆ, ಅಕ್ಕಮ್ಮ, ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ಯಾದಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಲುಪುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಳವರ್ಗದ ಶರಣೆಯರ ನಾಮಾಂಕಿತ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಳವರ್ಗದ ಶಿವಶರಣೆಯರ ಜೀವನಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಅವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ರತ ನಿಷ್ಠೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದೇ ನನ್ನ ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಉನ್ನತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮಹಿಳಾ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು: ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ,

Please cite this article as: ರಾಶಿ. ಎಂ. ಆರ್. (2024). ತಳವರ್ಗದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ರತಾಚರಣೆಯ ಮಹತ್ವ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್ವೋವೇಟಿವ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 2(6), 111-116.

ನೀಲಮ್ಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ, ಸತ್ಯಕ್ಕ, ಗಜೇಶಮಸಣಯ್ಯಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತೀ, ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ, ಮೋಳಿಗೆ ಮಹಾದೇವಿ ಇನ್ನು ಮುಂತಾದವರು.

ಕೆಳವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು:

ಸೂಳೆ ಸಂಕವ್ವೆ, ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತೀ ಕಾಳವ್ವೆ, ಬಾಚಿಕಾಯಕದ ಬಸವಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತೀ ಕಾಳವ್ವೆ, ಸಿದ್ಧಬುದ್ಧಿಯ್ಯಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತೀ ಕಾಳವ್ವೆ, ಕದಿರ ಕಾಯಕದ ಕಾಳವ್ವೆ, ದಸರಯ್ಯಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತೀ ವೀರಮ್ಮ, ಎಡಮಠದ ನಾಗಿದೇವಯ್ಯಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತೀ ಮಸಣಮ್ಮ, ಪಾಠಕೂಟಯ್ಯಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತೀ ರೇಚವ್ವೆ, ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಕಾಯಮ್ಮ, ಕೊಂಡೆಮಂಚಣ್ಣಿಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತೀ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ, ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮಮ್ಮ, ಕೇತಲಾದೇವಿ, ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಇನ್ನು ಮುಂತಾದವರು.

ವ್ರತಾಚರಣೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಮಹಿಳಾ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ವಚನಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ, 12ನೇ ಶತಮಾನ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗೊಂಡ ಕಾಲಘಟ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಾದ ಕೆಳವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ಅಕ್ಷರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೂ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಕಾಲವಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಇವರು ರಚಿಸಿದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ವಚನಕಾರರ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ವಿನಹ ಸಮಕಾಲೀನವಾಗಿಯಾಗಲೀ ತಮಗಿಂತ ಹಿಂದಿನ ಮಹಿಳಾ ವಚನಕಾರರನ್ನಾಗಲೀ ಸ್ಮರಿಸಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

“ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಕಾಯಕಗಳು ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಭಾಷಿಕ ಪರಿಕರಗಳ ಬಳಕೆ ಸಲಿಸಾಗಿದ್ದು ಅವು ಸವಾಲಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸವಾಲುಗಳಲ್ಲದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಶರಣೆಯರಿಗೂ ಕೆಳ ಜಾತಿ, ಕೆಳವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದ ಶರಣೆಯರಿಗೂ ಅಗಾಧವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ನೀಲಮ್ಮ, ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆ,

ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮನವರಿಗೆ ವ್ರತಾಚಾರಣೆ ಹೊಸದಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅವು ಅವರ ಜೀವನ ವಿಧಾನದಿಂದಲೇ ಬಂದವು ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಎರಡು ವರ್ಗದ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ಬಳಸುವ ಭಾಷೆ ಕಾಯಕದ ವಿವರಗಳು, ರೂಪಕಗಳು, ವ್ರತಾಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ನಿಲುವುಗಳು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ.”¹

“ವಚನಯುಗ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಂಕ್ರಮಣದ ಕಾಲಘಟ್ಟವಾಗಿದ್ದು ದೇವರು, ಧರ್ಮ, ಜೀವನ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಭಾಷೆ ಎಲ್ಲವೂ ಕೂಡ ಜನತೆಯತ್ತ, ಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕಿನತ್ತ ಚಲಿಸುವ ಆಶಯವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು.”²

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ತಳವರ್ಗದ ಶಿವಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿತವಾಗಿರುವ ವ್ರತಾಚಾರದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯೋಣಾ.

ಸೂಳೆಸಂಕವ್ವೆ:

ಒಂದೇ ವಚನದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾದ ಸೂಳೆ ಸಂಕವ್ವೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಲಜ್ಜೇಶ್ವರಾ ಎನ್ನುವ ಅಂಕಿತದೊಂದಿಗೆ ಆಕೆಯ ಒಂದು ವಚನ ದೊರೆತಿದೆ. ಅದು ಕಾಯಕ, ವ್ರತಾಚಾರಣೆಯ ಮಹತ್ವ ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

“ಓತ್ತೆಯ ಹಿಡಿದು ಮತ್ತೊತ್ತೆಯ ಹಿಡಿಯೆ

ಹಿಡಿದರೆ ಬತ್ತಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೊಲುಪರಯ್ಯಾ

ವ್ರತಹೀನನನರಿದು ಬೆರೆದಡೆ ಕಾದಕತ್ತಿಯಲಿ ಕೈ

ಕಿವಿ ಮೂಗ ಕೊಯ್ವರಯ್ಯಾ

ಒಲ್ಲೆನೊಲ್ಲೆ ಬಲ್ಲೆನಾಗಿ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಿರ್ಲಜ್ಜೇಶ್ವರಾ”

¹ ಪುಷ್ಪ ಎಚ್.ಎಲ್., ಅಕ್ಕಮ್ಮ, ಪು.ಸಂ.-71

² ಅದೇ, ಪು.ಸಂ.-76

³ ರಂಜಾನ್ ದರ್ಗಾ, ವಚನ ಬೆಳಕು-ನೂರೊಂದು ವಚನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಪು.ಸಂ. 40

ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಸಂಕಷ್ಟವು ನೇರನುಡಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಶ್ವರನ ಒತ್ತೆ ಹಿಡಿದಿರುವ ಸಂಕಷ್ಟ ಪರರನ್ನು ಬಯಸಲು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಶರಣಾದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದರೆ ಇತರ ಶಿವಶರಣರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೀಳಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ಅರಿತವಳು. ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಈಕೆಯು ವೇಶ್ಯವಾಟಿಕೆಯ ವೃತ್ತಿ. ಆ ಕಾಯಕದಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡವಳೆಂದು ಆಕೆಯ ವಚನದಿಂದಲೇ ನಾವು ಅರಿಯಬಹುದು. ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಿಯಮಗಳೆಂದರೆ,

- ವ್ರತನಿಷ್ಠರ ಬಳಿ ಹಣವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.
- ವ್ರತಹೀನರಿಂದ ದೂರ ಇರುವುದು.
- ಒತ್ತೆಯ ಬಯಸುವ ಆಸೆಯಿಂದ ದೂರ ಇರುವುದು.

(ಒತ್ತೆ ಭಾಷಿಕ ನಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪದವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸುವುದು. ಒತ್ತೆ ಎಂದರೆ ಸಂಕಷ್ಟ ವೇಶ್ಯೆಗೆ ತೆರುವ ಹಣ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ರೀತಿಯ ನವೀನ ಪದ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಇನ್ನಿತರ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ವಚನಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣಬಹುದು.

12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದುದಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೂ ವ್ರತನೇಮ ನಿಯಮಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಅದು ಒಳಗಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮನಗಾಣಬಹುದು. ಸಂಕಷ್ಟವು ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ವ್ರತ ನಿಷ್ಠತೆಯನ್ನು, ಕಾಯಕನಿಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಗುಂಡಯ್ಯಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತೋತ್ರ ಕೇತಲದೇವಿ:

**“ಹದಮಣ್ಣಲ್ಲದೆ ಮಡಕೆಯಾಗಲಾರದು
ವ್ರತಹೀನನ ಬೆರೆಯಲಾಗದು
ಬೆರೆದಡೆ ನರಕ ತಪ್ಪಿತು
ನಾನೊಲ್ಲೆ ಬಲ್ಲೆನಾಗಿ ಕುಂಭೇಶ್ವರಾ”**

⁴ ಅದೇ. ಪು.ಸಂ. 71

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಮಕಾಲೀನಳಾದ ಕೇತಲದೇವಿ ಕುಂಬಾರಗುಂಡಯ್ಯನ ಪತ್ನಿ . ಈಕೆ ತನ್ನ ವೃತ್ತಿ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಂಕಿತವನ್ನಾಗಿಸಿ ವಚನ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ವ್ರತಹೀನರೊಟ್ಟಿಗೆ ಬೆರೆತರೆ ನರಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಕೇತಲದೇವಿ ಹದವಾದ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಮಡಕೆಯ ತಯಾರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹದವಿಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಅದು ಮಡಕೆಯಾಗಲಾರದು. ಇದನ್ನು ಅರಿತ ಈಕೆ ನಾನು ವ್ರತಹೀನರೊಡನೆ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಇದೆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮಮ್ಮ ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

‘ಹದ ತಪ್ಪಿ ಕುಟ್ಟಲು ನುಚ್ಚಲ್ಲದೆ ಅಕ್ಕಿಯಿಲ್ಲ
ವ್ರತಹೀನನನೆಯೆ ನರಕವಲ್ಲದೆ ಮುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ’
ಎನ್ನುವ ಸೋಮಮ್ಮಳ ಈ ವಚನ ಕೇತಲದೇವಿಯ ಮೇಲಿನ ವಚನವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಬಾಚಿ ಕಾಯಕದ ಬಸವಯ್ಯಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತೋತ್ರ ಕಾಳವ್ವೆ ಕೂಡ ವ್ರತಹೀನ ನೆರೆಯಲು ನರಕಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ.

ಬಾಚಿ ಕಾಯಕದ ಬಸವಯ್ಯಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತೋತ್ರ ಕಾಳವ್ವೆ

“ಕೈ ತಪ್ಪಿ ಕೆತ್ತಲು ಕಾಲಿಗೆ ಮೂಲ

ಮಾತು ತಪ್ಪಿ ನಡೆಯಲು ಬಾಯಿಗೆ ಮೂಲ

ವ್ರತಹೀನನನೆಯೆ ನರಕಕ್ಕೆ ಮೂಲ

ಕರ್ಮ ಹರ ಕಾಳೇಶ್ವರಾ”

ವ್ರತನಿಷ್ಠತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವ ಮೇಲಿನ ವಚನ ವ್ರತಹೀನರೊಟ್ಟಿಗಿನ ಸಂಗವು ಸಲ್ಲದು ಎನ್ನುತ್ತ ವ್ರತನಿಷ್ಠರ ಸಂಗಡ ಸಂಬಂಧವಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸ್ವರ್ಗ ಸುಖಕ್ಕೆ ಸಮಾನವೆಂಬುದು ಆಕೆಯ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಎಡೆಮಠದ ನಾಗಿದೇವಯ್ಯಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತೋತ್ರ ಮಸಣಮ್ಮ

‘ನಿಜಗುಣೇಶ್ವರಾ ಲಿಂಗ’ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಮಸಣಮ್ಮಳ ಒಂದು ವಚನ ದೊರೆತಿದೆ. ಆಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಹ ವೈಯಕ್ತಿಕ

⁵ ಅದೇ. ಪು.ಸಂ. 86

ವಿವರ ತಿಳಿದು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಈಕೆಯ ಪತಿ ಎಡೆಮರದ ನಾಗಿದೇವ .

‘ಕಾಗೆಯ ನಾಯ ತಿಂದವರಿಲ್ಲ’ ಎನ್ನುವ ಮಸಣಮ್ಮ ವ್ರತಭ್ರಷ್ಟರನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಈ ವಚನ ಸಿದ್ಧ ಬುದ್ಧಿಯುಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ ಕಾಳವೈಯ ವಚನವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ‘ವ್ರತಭ್ರಷ್ಟನ ಲಿಂಗ ಬಾಹ್ಯನ ಕಂಡಡೆ ಸತ್ತ ನಾಯ ,ಕಾಗೆಯ ಕಂಡಂತೆ’ ಎನ್ನುವ ಮಸಣಮ್ಮ ವ್ರತಭ್ರಷ್ಟರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾಳೆ ಹಾಗೂ ಶಿವಭಕ್ತರಲ್ಲದ ವ್ರತಭ್ರಷ್ಟರನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮಮ್ಮ

ಈಕೆಯ ಕಾಲ ಕ್ರಿ.ಶ.1160. ಈಕೆಯ ಒಂದು ವಚನ ದೊರೆತಿದ್ದು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳು ತಿಳಿದು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸೂಳೆಸಂಕಷ್ಟ ಮತ್ತು ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮಮ್ಮ ಇಬ್ಬರು ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ‘ನಿರ್ಲಜ್ಜೇಶ್ವರಾ’ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಅಂಕಿತದಿಂದ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈವರ್ಗ ಕಾಯಕಗಳು ಕೂಡ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಮಾನ ಅಂಶಗಳಿವೆ. ಹದವರಿತು ಭತ್ತವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಭತ್ತವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿದರೆ ಅದು ನುಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಕಡಿಮೆ ಕುಟ್ಟಿದರೆ ಅದು ಅಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಹದವರಿತು ಕುಟ್ಟುವ ಪರಿಣತಿ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತಮಗರಿಯದೆ ವ್ರತಹೀನರೊಡನೆ ಬೆರೆತರೆ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಅರಿತ ಮೇಲೂ ಅವರೊಡನೆ ಬೆರೆಯುವುದು ತಪ್ಪನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಮುಂದುವರೆದು ಸೋಮಮ್ಮ ಅಂತಹ ಶರಣಿಗೆ ಅಪರಾಧ ಕಟ್ಟಿ ಬುತ್ತಿಯೆಂದು ತಾನು ಎಂದಿಗೂ ವ್ರತಹೀನರನ್ನು ಬೆರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿರ್ಲಜ್ಜೇಶ್ವರನ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೈಯುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಕಾಯಕದ ಮೂಲಕ ವ್ರತಾಚಾರಣೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ತಳವರ್ಗದ ಹಲವು ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಾದರೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ

ಹೆಸರಿನ ನಡುವೆ ‘ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ’ ಎಂದು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು, ಕಾಯಕ ಸೂಚಿತ, ಪತಿಯ ಹೆಸರು ಜೊತೆ ಸೇರಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದು ಭಾಷಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ‘ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ’ ಎಂದು ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಕರೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಆತ್ಮಗೌರವದ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜೀವನದೊಳಗಿದ್ದು ಇಷ್ಟದೈವದ ಸಾನಿಧ್ಯ ಪಡೆಯಲು ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟ ಅವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪುರುಷ ವಚನಕಾರರಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯರ ಹೆಸರನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಂಕಿತ ನಾಮದೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.(ನನ್ನ ಓದಿನ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ) ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಜಾತಿಯ ನೆಲೆಯಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಹೆಸರುಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ:- ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ, ಹಡಪದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ, ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಇನ್ನು ಮುಂತಾದವರು .

ಮೇಲೆ ಹೆಸರಿಸಲಾದ ತಳವರ್ಗದ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ರತಾಚಾರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಲವು ಸಾಮ್ಯತೆಯ ವಿಚಾರಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ವ್ರತಾಚಾರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಿರೂಪಿಸುವಾಗ ಬಳಸಿರುವ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದಗಳು ಒಂದೇ ಆಗಿರುವುದು ಭಾಷಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಸಂಕಷ್ಟ ,ಕೇತಲದೇವಿ, ಸೋಮಮ್ಮ, ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ ಕಾಳವೈ, ಕದಿರ ಕಾಯಕದ ಕಾಳವೈ, ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ ವೀರಮ್ಮ ಮೊದಲಾದ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ವ್ರತಹೀನರ ಸಂಗಡ ಬೆರೆಯಬಾರದೆಂಬ ಸಾಮ್ಯತೆಯ ಅಂಶವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದರೂ, ಭಾಷಿಕವಾಗಿ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ ಕಾಳವೈ: ‘ವ್ರತಹೀನನನೆಯಲು ನರಕಕ್ಕೆ ಮೂಲ’

ಸೂಳೆ ಸಂಕಷ್ಟ: 'ವ್ರತಹೀನನರಿದು ಬೆರೆದಡೆ ಕಾದ ಕತ್ತಿಯಲಿ ಕೈ ಕಿವಿ ಮೂಗ ಕೊಯ್ವರಯ್ಯ'

ಕೇತಲದೇವಿ : 'ವ್ರತಹೀನನ ಬೆರೆಯಲಾಗದು ಬೆರೆದಡೆ ನರಕ ತಪ್ಪದು'

ಕೊಟ್ಟಣದ ಸೋಮಮ್ಮ: 'ವ್ರತಹೀನನನೆಯ ನರಕವಲ್ಲದೆ ಮುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ' ಮುಂತಾದ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಈ ಮೇಲಿನ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮವನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ ಭಿನ್ನ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಸೂಳೆ ಸಂಕಷ್ಟ - ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯೇಶ್ವರಾ

ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ ಕೇತಲದೇವಿ - ಕುಂಭೇಶ್ವರಾ

ಬಾಚಿ ಕಾಯಕದ ಬಸವಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ ಕಾಳವ್ವೆ - ಕಾಳೇಶ್ವರಾ

ಸಿದ್ದ ಬುದ್ಧಿಯುಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ ಕಾಳವ್ವೆ - ಭೀಮೇಶ್ವರಾ

ಕಾಟಕೂಟಯುಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ ರೇಚವ್ವೆ - ನಿಜ ಶಾಂತೇಶ್ವರಾ

ಎಡೆ ಮಠದ ನಾಗಿದೇವಿಯುಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ ಮಸಣಮ್ಮ - ನಿಜಗುಣೇಶ್ವರಾ ಲಿಂಗ

ದಸರಯುಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ ವೀರಮ್ಮ - ಗುರು ಶಾಂತೇಶ್ವರಾ

ಕದಿರ ಕಾಯಕದ ಕಾಳವ್ವೆ - ಗುಮ್ಮೇಶ್ವರಾ

ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಕಿತನಾಮಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ತಿಳಿದುಬರುವುದೆಂದರೆ ಕೆಲವರು ತಾವು ಮಾಡುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂಕಿತವನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಂಕಿತನಾಮದ ಮುಖೇನ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ವಚನಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ

ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಇವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಣೆಗೊಂಡ ಸಾದೃಶ್ಯತೆಯೆಂದರೆ ನೇರನುಡಿ. ಭಾಷೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಬಹಳ ಮಹತ್ವವಾದದ್ದು. ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ:- 'ಕಾಗೆಯ ನಾಯ ತಿಂದವರಿಲ್ಲ ವ್ರತಭ್ರಷ್ಟನ ಕೂಡಿದವರಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುವ ಮಸಣಮ್ಮಳ ನುಡಿ ಹರಿತವಾದುದು. ಈಕೆ ವ್ರತಹೀನರ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಬಾರದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಕಾದಕತ್ತಿಯಲಿ ಕೈ ಕಿವಿ ಮೂಗ ಕೊಯ್ವರಯ್ಯಾ ಎಂಬ ಸಂಕಷ್ಟೆಯ ವಚನದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 'ಕಾದಕತ್ತಿ' ಎಂಬ ಪದ ಪ್ರಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅದು ಹರಿತವಾದ ಎಂಬ ಅರ್ಥದ ಜೊತೆಗೆ (ಕಾದ) ತೀವ್ರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೇ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು.

ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ತಳವರ್ಗದ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಯಕ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಭಕ್ತಿಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠತೆಯನ್ನು ತಲುಪಿದ್ದನ್ನು ಅವರ ವಚನಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಇವರ ವಚನಗಳು ವ್ರತನಿಷ್ಠರು ಮತ್ತು ವ್ರತಹೀನರ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಯಕನಿಷ್ಠೆಯ ಮೂಲಕ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಕಾಣುವ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತವೆ. "ಪುರುಷರಂತೆಯೇ ಈ ಸ್ತ್ರೀಯರು ವಚನ ರಚನೆಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ದೊರಕಿದ ಆಲೋಚನಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಚಿಹ್ನೆಯಾಗಿದೆ"⁶ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಎಂ.ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಒಪ್ಪತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ತಳವರ್ಗದ (ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ) ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ವಚನಗಳು ವ್ರತಾಚಾರಣೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿವೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಭಾಷಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ, ಕ್ಲಿಷ್ಟವಲ್ಲದ ಪದಪ್ರಯೋಗ, ನೇರನುಡಿಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿವೆ. ವಚನಗಳನ್ನು

⁶ ಎಂ. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪು.ಸಂ.135

ನಿರೂಪಿಸುವ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯಿದ್ದರೂ, ಭಾಷಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿವೆ. ಎಂ.ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿಯವರ ಪ್ರಕಾರ- “ವಚನ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ತನ್ನದು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ್ದು ವಚನವೆಂದೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಕಾರ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ”⁷ ಎನ್ನುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನ ಮತ್ತು ಹೆಮ್ಮೆ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ ಎಂ.. (1975). *ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ*. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
- ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ-ಸಂ 2. (2007). ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿವಿ.
- ಪುಷ್ಪ ಎಚ್.ಎಲ್. (2015). *ವಚನ ಚಿಂತನ ಮಾಲೆ*. ಶ್ರೀ ಬಸವ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ, ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿವಿ.
- ರಂಜಾನ್ ದರ್ಗಾ (2018). *ವಚನ ಬೆಳಕು ನೂರೊಂದು ವಚನ-ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ*. ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ವೀರಣ್ಣದಂಡೆ. (ಸಂ.). (2007). *ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ*. ಬಸವ ಸಮಿತಿ.

⁷ ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ-ಪರಿಷ್ಕೃತ-ಸಂ.2. ಪು.ಸಂ 885